

staaet overfor dem som en behagelig Gæst, hvis snart gjentagne Besøg de have udbedt sig. Jeg venter en Beretning om disse Besøg, og jeg vil haabe, at han faar Tid til at besøge alle Skolerne, saa at jeg kan faae et almindeligt Overblik over, hvorledes disse Højskolels Tilstand er, og naar jeg modtager det, skal en fordomsfri Dom fra min Side være veiledende ved Uddelingen af Bølgene til Højskolerne. Naar den ærede Ordfører mente, at Tilfynsmanden skulde rejse gratis og holde sig selv med Kost o. s. v. paa Reisen, saa tager han feil; Udgifterne ved hans Reise ville blive afholdte af Kontoen: Sorø Akademi 19 a, og de maa ikke overstige 2,000 Kr.

Jeg kommer nu til det lærde Skolevæsens Budget. Der har jeg optaget en Post, som be- myndiger Ministeriet til at give 20 fattige Dis- ciple, hvis Forældres Formuesitstand er af den Bestaaffenhed, at de ikke uden fri Skolegang kunne besøge de lærde Skoler, Fripladser. Det er et Par forekommende Tilfælde, som have ledet mig til dette Forslag. Der var et Par fattige Land- mænd, som have Sønnen, der, efter hvad der fore- ligger, ere meget vel begavede, og som med smaa Midler have stræbt frem for at naae den Dan- nelse, der behøves for at kunne optages i den lærde Skole, men som ikke vilde kunne komme der- ind, naar de ikke fik Fripladser. Dem har jeg til- staaet fri Skolegang, og jeg har foreslaaet, for at kunne gjøre dette almindeligere, at Ministeren bemyndiges til at optage 20 saadanne Børn i de lærde Sko- ler. Dette kan gøres uden Udgift for Skolerne, idet Antallet af Besøgende i disse ikke er større, end at Udgiften ikke derved vil blive forøget. Nu forekommer det mig ogsaa, at der er Omstændig- heder, som maa gjøre det billigt at gaa ind paa mit Forslag. De Bestræbelser nemlig, der i den senere Tid have været rettede paa at bringe folkelige Elementer ind i de lærde Skoler, have ingenlunde været heldige, idet de ere gaaede ud paa at for- høre Skolepengene og for det Andet paa at ind- strænke Fripladserne. Det Forslag, jeg nu har forelagt her, danner en Reaktion herimod; det er et Forsøg paa at staffe fattige Elever en friere Tilgang til Skolerne end de nu efter de stærkt begrænsede Stipendiars Bestaaffenhed kunne have. Jeg beklager, at Uvalgets Hiertal foreslaar at stryge denne Bevilling. — Endringsforslaget under Nr. 76 knytter sig til Medlæggelsen af de to nederste Klasser i de lærde Skoler og til de Skoler, der ere oprettede som Følge deraf. Det ærede Hiertal ser ikke gunstigt paa disse Skoler. Hiertallet saae helst, at de slet ikke vare til, men der er neppe virkelig Grund dertil, thi disse Sko- ler, der ere oprettede som Forberedelsesskoler til de lærde Skoler, ere i Sandhed Nøbskoler. De ere kun komne i Stand, fordi den haarde Nød var til Stede for at staffe en Undervisning, der satte Børnene i Stand til at indtræde i de lærde Sko- ler, og de betale sig overmaade slet for dem, der

deltage i Undervisningen. At trykke dem yderligere, er der derfor slet ikke Grund til. — Endrings- forslaget Nr. 77 angaar en Nedsættelse af det Beløb, som anvendes til Censorer ved Examina i de lærde Skoler, samt endvidere til Undersøggelse af de lærde Skoler. Der udtaler nu den ærede Ordfører den Overbevisning, at, efterat Skolein- spektøren var bleven afløst af en Kommission af 3 Medlemmer, var Plageriet — den ærede Ord- fører brugte vel ikke dette Udtryk, men det laa ikke langt fra hans Tanke — blevet større end før for Eleverne; enhver af disse tre Mænd holder paa sit Sag, og Forbringerne ere stedse steagne. Jeg indrømmer gjerne, at der kan være en Fare for noget Saadant, og jeg indrømmer, at der rimeligvis snart vil være Anledning til at foretage en Revision af Loven af 1ste April 1871 om Undervisningen i de lærde Skoler. Dette ligger ganske simpelt hen i Sagens Natur, thi denne Lov af 1871 betegner jo en Overgang fra et ældre System til et nyere, og det er meget vanskeligt her at tillæmpe det Ny til det Gamle. Det er meget vanskeligt at faae slaaet saaledes af paa det Gamle, som man maa, for at det Nye kan komme til sin Ret. Særlig er der uegteselig een Klasse, som efter Alles Vidnesbyrd er stærkt trykket, ikke — som den ærede Ordfører maaste ved en Fortalelse sagde — 5te Klasse, men mere 4de. Denne Klasse, hvis Afgangsexamen svarer til Realafgangsexamen, er efter Alles Vidnesbyrd stærkt trykket, og det vilde være søfseligt, om der i en nær Fremtid kunde raades Bod derpaa. Jeg indrømmer des- uden, at det er rigtigt at foretage flere Foran- dringer med Hensyn til de lærde Skoler; men jeg skal ikke i Dieblittet dvæle videre derved, da Intet foreligger derom. Indtil videre maa jeg ogsaa fastholde, at for at faae et paalideligt Kjenndskab til Skolerne maa Ministeriet have en Kommission, som det kan sende om i Skolerne, og at man ved at begrænse det Beløb, der stilles til Raa- dighed i saa Henseende, paa ingen Maade vil opnaa en mildere Dom i det Enkelte over Di- sciplenes Præstationer. Man vil tværtimod mere udsætte sig for Ensidighed ved at indstrænke Be- løbet; thi nu foregaar jo Censuren saaledes, at der fra nogle af Skolerne tages Censorer til andre Skoler, og fra disse igjen til de næstnævnte. Der er saaledes her et modererende Element mod de mulig- vis for store og ensidige Forbringere, som de tre In- spektører kunde søle sig fristede til at stille, et modererende Element af Lærere fra de lærde Sko- ler. Jeg vil endvidere gjøre opmærksom paa, at andre Skoler, der have Ret til at holde en af de normerede Afgangsexamina, maa kontrolleres fra Ministeriets Side, og dertil maa det benytte In- spektionen. Dernæst vil jeg gjøre opmærksom paa, at naar Nogen begjærer en saadan Tilladelse, maa Ministeren have Midler til at sende en Kommissi- on til Stedet for at undersøge Skolen. Ligele- des, naar Ministeren kommer til Kundskab om, at